

Var sagen mod Trump en rigsretssag?

I USA har man ikke parlamentarisme som i Danmark. Det er derfor vanskeligt for Kongressen at slippe af med en præsident. Det kræver en sag om "impeachment". Men kan sådan en sag sammenlignes med en dansk rigsretssag?

WEEKENDPANELET

JENS PETER CHRISTENSEN (f. 1956)

Har været højesteretsdommer siden 2006. Forinden professor i stats- og forvaltningsret ved Aarhus Universitet. Har været formand for en lang række lovforberedende udvalg.

De andre medlemmer af Weekendpanelet:

BERTEL HAARDER

EMILIA VAN HAUEN

THOMAS BORCHERT

SAMIRA NAWA AMINI

JEANETTE VARBERG

ELISABETH DONS CHRISTENSEN

I månedsvis har medierne været fyldt med omtale af "rigsretssagen" mod præsident Trump. Sagen endte med, at Trump blev frifundet. Men var der tale om en "rigsretssag"? Og har USA overhovedet en "rigsret"? Svaret på begge spørgsmål er nej, hvis man sammenligner med den danske grundlovs regler om Rigsretten.

I Danmark kan en minister eller statsminister til enhver tid afskediges af et flertal i Folketinget. Flertallet behøver blot at vedtage, at man har mistillid til ministeren. Mistilliden kan begrundes med hvad som helst. Som det pædagogisk hedder i en lærebog i statsret, er ubehag ved ministerens hårfarve nok.

Sådan er det ikke i USA. I modsætning til Danmark er det politiske styre i USA ikke parlamentarisk. Et flertal i Kongressen kan ikke blot ved at erklære sin mistillid til præsidenten slippe af med ham. Derfor er det hele mere omstændeligt. Først skal et flertal i Kongressens ene kammer, Repræsentanternes Hus, beslutte, at der skal rejses anklage mod præsidenten for at have begået embedsmisbrug. Ubegag ved præsidentens hårfarve (eller frisur) er således ikke nok.

Dernæst skal Kongressens andet kammer, Senatet, tage stilling til anklagen. Kun hvis der er to tredjedele flertal i Senatet, skal præsidenten gå af. Processen er således fra start til slut politisk. Processen er ganske vist knyttet til, at præsidenten beskyldes for at have begået embedsmisbrug, men det er politikerne, der både som anklagere og dommere bestemmer, hvad der er embedsmisbrug. "Dommen" kan da også alene gå ud på, at præsidenten skal gå af, ikke at han skal straffes.

Den danske rigsretsproces og Rigsret er meget anderledes. Anklage besluttet af Folketingets flertal, men derefter er der den forskel til USA, at anklagen skal angå overtrædelse af den særlige straffelov

for ministre (ministeransvarlighedsloven). Og ministeren kan ikke dømmes til at gå af.

Derimod kan ministeren idømmes straf, der kan spænde fra bøde til fængsel i 2 år. Den danske Rigsret består heller ikke af folkevalgte politikere, sådan som det er tilfældet med det amerikanske Senat, men af 15 højesteretsdommere og et tilsvarende antal personer, valgt af Folketinget. De folketingsvalgte må imidlertid ikke selv være medlemmer af Folketinget. Den danske rigsretsproces er således i langt højere grad en juridisk proces end den amerikanske.

I Danmark har vi siden grundloven af 1849 haft fem rigsretssager. De første tre var sager, hvor Folketingets flertal mente, at ministre havde afholdt større udgifter, end der var bevilget. I alle tre sager blev ministrene frifundet med højesteretsdommernes stemmer. Den fjerde rigsretssag i 1909-1910 var udløst af justitsminister P.A. Albertis

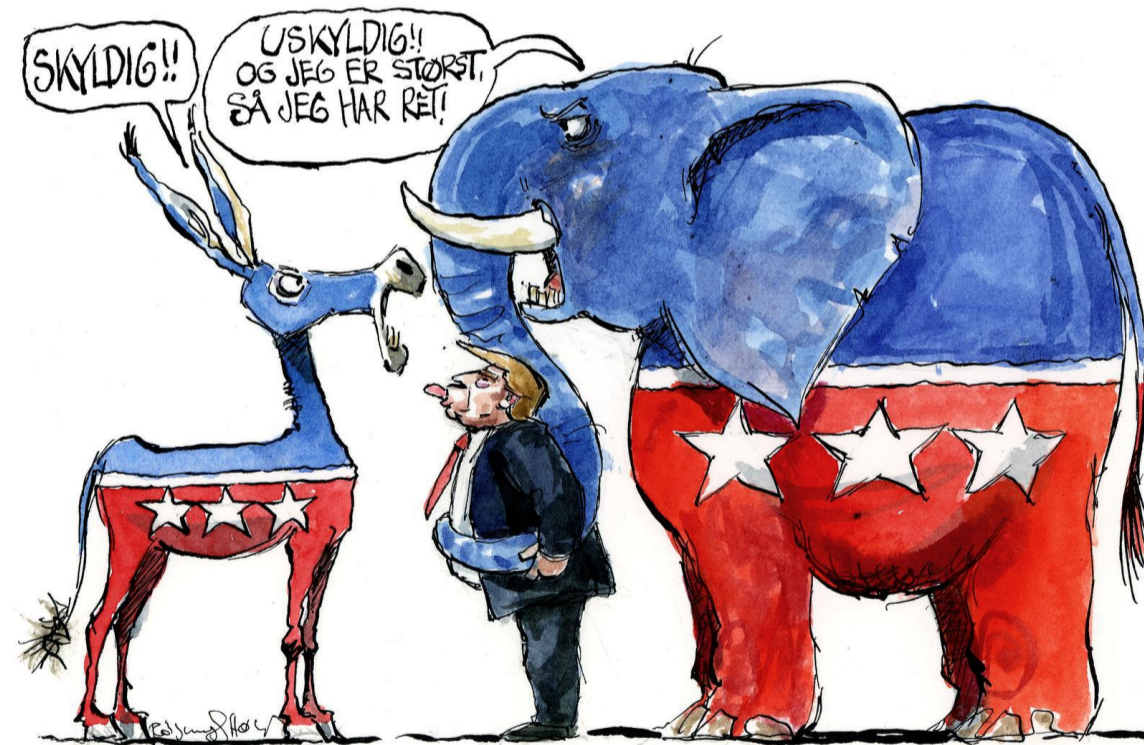
økonomiske bedragerier som privatperson. Alberti blev i byretten idømt 8 års tugthus. Rigsretssagen blev rejst mod fhv. statsminister J.C. Christensen og fhv. indenrigsminister Sigurd Berg. Anklagen var, at de ikke havde holdt godt nok øje med Albertis embedsførelse. J.C. Christensen blev frifundet, men blev samtidig bebrejdet sit manglende tilsyn med Alberti. Sigurd Berg blev fundet skyldig og idømt en bøde med en forværlingsstraf på 60 dages fængsel. Begge blev senere igen ministre.

Efter at parlamentarismen blev grundlovsfæstet i 1953, troede mange, at der aldrig igen ville komme en rigsretssag i Danmark. Men det kom der. Godt 80 år efter rigsretssagen mod J.C. Christensen og Sigurd Berg blev der rejst tiltale mod fhv. justitsminister Erik Ninn-Hansen for at have stillet behandlingen af tamilske familiesammenføringsager i bero. Sagen endte med, at Ninn-Hansen i 1995 blev fundet skyldig og idømt en fæng-

selsstraf på 4 måneder, der blev gjort betinget på grund af hans alder og helbred.

Det er klart, at rigsretsprocessen i Danmark også har et politisk præg. Det er Folketingets flertal, der skal rejse sagen, og Rigsretten består ikke kun af højesteretsdommere, men også af personer valgt af Folketinget. I modsætning til USA er en rigsretssag imidlertid ikke noget, man rejser for at få en minister eller en statsminister til at gå af. En rigsretssag er noget, man rejser for at få ministre, der allerede er gået af, idømt straf.

Den såkaldte rigsretssag mod præsident Trump kan, målt med en dansk alen, bedre sammenlignes med et forsøg på at få vedtaget et mistillidsvotum til en minister for at tvinge denne til at gå af, end med en sag ved Rigsretten. Og forsøget mislykkedes da netop også, fordi der ikke blandt de folkevalgte i Senatet var et politisk flertal imod Trump.

rubrik tag with dummy text. Duis aute irure dolor in reprehende-

BYLINE-TAG

email-tag
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa

qui officia deserunt mollit anim id est laborum. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum. Lorem ipsum

dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do

eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna ali-

qua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ul-